

Život jak placatý kameň

Systém vlády jednoho bolševika měl jediný ideál, nemít ideál. K tomuto způsobu společnosti stačilo málo. Zlikvidovat nebo aspoň dát za vyučenou každému, kdo nějaký ideál měl. Každý pokus o smysluplnou činnost usvědčoval režim z jeho nesmyslnosti. Občan, který si ve zdevastované krajině žití bez ideálů zasadil, pěstoval a chránil svůj ideál, pnoucí se po žebříčku mravních hodnot, působil dojmem blázna či šaška. To už nehovořím o donkichotství, které do boje s tupou, po zuby ozbrojenou mocí a netečnými stády vytáhlo vybaveno pouhým „zrezivělým harampádím“ občanské statečnosti a lidské slušnosti.

Když však kichotové vytrvale harašili harampádím a šaškové občas zacinkali směšnými rolničkami, začalo i stádo rozklínkat svoje zvonce, ba zdálo se, že možná zapomene okusovat chabé a nemohoucí výhonky svého zasutého lidství. Společný cinkot přehlušil táhlé a nesnesitelné chrčení bolševikovo, pohřební umíráček na jeho funusu plynule přešel v hlahol svatovítských zvonů, doprovázejících na trůn osvětleného vladaře. Jeho krátké slavnostní kalhoty byly součástí šaškovského oděvu, a když jste přimhouřili oči, mohli jste zahlédnout na jeho hlavě přilbici rytíře smutné postavy.

Ale nezvítězila ta pravda a láska nad lží a nenávistí. Zvítězili lidi, kteří měli pravdu a režim jim lhal. Jeho ideál žití bez ideálu se však některých občanů drží mocněji než prolustrovaní poslanci svých mandátů. Lež a nenávist v různých podobách vytrvale bloumají krajinou po bitvě. Nemilosrdná svoboda jasně osvětila všechny temné a ponižující zvraty, kterými procházely naše charaktery v nedávných desetiletích, potažmo v celých dějinách.

Vzpomínám si, že po zákazu skautingu v sedmdesátém roce jsem poslední noc v opuštěné klubovně rozdychtěně sliboval věrnost všemu, k čemu mne vůdcové vedli. Chodil jsem pak často ulicemi rodného městečka a s věrnou a oddanou duší (jakou může mít jenom kluk planoucí pro skutečné bratrství a čisté ideály) zdravil jsem bratry a sestry tajným skautským pozdravem, používaným v případech okupace země: nenápadným zvednutím dlaně u pasu a špitnutím „Nazdar!“ Významný bratr vůdce při prvním takovém setkání se mnou, druhem to v údělu ilegality, znejistěl a s tajemně povytaženým obočím pozdrav opětoval. Celou noc jsem nespal a přísahal na naši věc. Druhý den čekal jsem bratra u vlaku, kterým se vracel ze zaměstnání. Vyzbrojen zakázaným skautským opaskem s heslem „Buď připraven!“ jsem mu vyrazil vstříc. „Nazdar!“ vyhrkl jsem. „Bratře.“ vydechl jsem. Tentokrát byl připraven. Přehlédl mne jako vzduch. Byl už totiž v jiné organizaci. Kdybych tehdy nežil modrým životem, věděl bych, že se tomu mezi slušnými lidmi říká, že na mne sral jako na placatý kameň. A se mnou na krásné ideály, oblázky koupané v řece mého dětství.

Od těch dob jsem začínal vnímat, že nejčistší ideál se nejlépe zasviní. Že lidi se ke svým vlastním životům chovají jako k placatému kameni, na který jde donekonečna... víte co. Jenom se rozhlédněte. Ej, kameň, kameň, kameň, ej, ešče jeden kameň, ej, a na tem kameňu, ej, ešče jeden kameň.

LN, 16. dubna 1991